

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหา เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาขึ้น กฎหมายได้ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการจับกุมผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยที่ก่ออาชญากรรมขึ้น และการจับจะต้องถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย ทั้งการจับกุมโดยมีหมายจับหรือการจับกุมโดยไม่มีหมายจับก็ตาม การจับกุมโดยมีหมายจับ การออกจับจะต้องมีการกลั่นกรองเหตุที่จะออกหมายจับ โดยหลักแล้วจะจับแบบไม่มีหมายจับไม่ได้ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น อาทิเช่น จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า จับกุมบุคคลที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้าย จับกุมบุคคลที่มีเหตุที่จะออกหมายจับ แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้ และการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะหลบหนีระหว่างการปล่อยชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 ด้วยเหตุที่การจับกุมเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง

การอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมเกิดการกระทำความผิดขึ้น ในสังคมก็จะมีกฎหมายในการลงโทษบุคคลผู้ที่กระทำการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินคดีภายใต้กฎหมายของประเทศนั้นๆ แต่เมื่อสังคมพัฒนาขึ้นและมีความหลากหลาย สลับ ซับซ้อนมากขึ้น การกระทำความผิดอาญาก็มีการพัฒนาตามสังคมที่แปรเปลี่ยนไปนั้นด้วยเช่นเดียวกัน จนยากที่รัฐหรือองค์กรที่บังคับใช้กฎหมายจะสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพดังที่ผ่านมา ภายใต้สภาวะทางสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมาอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินคดีอาญาที่สืบเนื่องมาจากการขาดแคลนบุคลากร เครื่องมือ สถานที่ และงบประมาณ หากระบบงานยุติธรรมทางอาญายังมุ่งเน้นที่การนำผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้กระทำความผิดทุกคนเข้าสู่กระบวนการ กลายเป็นภาระหนักที่กระบวนการยุติธรรมต้องแบกรับโดยไม่อาจจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการพยายามเพิ่มจำนวนบุคลากรและสถานที่อำนวยหน่วยงานของรัฐ เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล เพียงใดก็ย่อมไม่เพียงพอ หากไม่จัดการแก้ไขปัญหาดังที่ระบบและโครงสร้างของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ในฐานะที่ทำหน้าที่ควบคุมสังคมและการควบคุมอาชญากรรม

(Crime Prevention) หรือเรียกว่า “การควบคุมสังคมอย่างเป็นทางการ (Formal System of Social Control)” กำลังประสบปัญหาและมีข้อโต้แย้งว่าทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมตามมามากมาย ทั้งในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับทั้งตัวผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายรวมทั้งญาติของผู้เสียหาย และชุมชน

โดยการก่ออาชญากรรมถือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายๆประเทศได้ส่งผลกระทบต่อและก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ในสังคมได้เหมือนกับปัญหาอื่นๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง แต่ปัญหาอาชญากรรมมักถูกมองว่าเป็นเพียงผลพวงของปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นเท่านั้น ในช่วงเวลาที่ผ่านมารัฐบาลได้พยายามดำเนินการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการจัดการกับปัญหาต่างๆ แต่ความพยายามดังกล่าวทำให้เห็นว่า การป้องกันอาชญากรรมและการทำให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินนั้นไม่สามารถดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เพียงลำพังและไม่สามารถขจัดหรือควบคุมปัญหาอาชญากรรมให้ยุติลงได้ ซึ่งทางเลือกหนึ่งของการป้องกันปัญหาอาชญากรรมอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรมในปัจจุบันคือ กระบวนการยุติธรรมทางเลือก หมายถึง การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้ความเป็นธรรมในทางกฎหมายหรือแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งแก่บุคคล โดยใช้รูปแบบวิธีการที่แตกต่างจากระบบยุติธรรมกระแสหลัก ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นระหว่างขั้นตอนการพิจารณาคดีในศาลหรือก่อนหน้านั้นก็ได้ ซึ่งก็คือการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวน ซึ่งการให้ประชาชนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของตนเองและเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการไต่ถามข้อพิพาทของพนักงานสอบสวนเพื่อเป็นการพัฒนาเป็นพลังในการปรับเปลี่ยนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอาชญากรรม เช่น การสร้างจิตสำนึกในการที่จะเลือกไม่กระทำในสิ่งที่กระทบต่อความสงบสุขของผู้อื่น การร่วมกันดำเนินกิจกรรมควบคุมอบายมุขเพื่อลดเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุของอาชญากรรมในชุมชน

การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในปัจจุบัน พนักงานสอบสวนแต่ละคนก็มีวิธีการป้องกันอาชญากรรมต่างๆ อันเนื่องมาจากคดีอาญาอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ถือเป็นการส่งเสริมการเข้ามาช่วยกันร่วมกันแก้ปัญหาข้อพิพาทหรือความขัดแย้งเกิดขึ้นในชุมชนตนเอง แม้ว่าหลักการของ “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” โดยการระงับข้อพิพาทของชุมชนจะก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายประการทั้งในแง่ของการนำคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม การแก้ไขเยียวยาความเสียหาย การสนับสนุนให้ผู้กระทำผิดได้กลับคืนสู่สังคมนวมทั้งส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ในทางตรงกันข้ามหากไม่ได้ความร่วมมือจากประชาชนการดำเนินงานในด้านนี้ก็ล้มเหลวอย่างไม่ต้องสงสัย การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์

ในการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาของประชาชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้นๆจะต้องร่วมมือกันวางแผนและการปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของประชาชน เนื่องจากชุมชนที่มาดำเนินการดังกล่าวนี้เป็นอาศัยอยู่ในชุมชน ถือเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่ที่ย่อมรู้ปัญหาในชุมชนเป็นอย่างดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการตรวจสอบดุลยพินิจการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของพนักงานสอบสวน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมาย ในส่วนของการป้องกันอาชญากรรมทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทที่มากขึ้นกำลังได้รับการพัฒนาขึ้นในประเทศต่างๆอย่างเป็นระบบ แม้ว่าจะมีรูปร่างลักษณะหรือชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป แต่สิ่งที่คล้ายคลึงกันคือการยอมรับและให้ความสำคัญกับชุมชน จึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางและมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามมิให้มีการก่ออาชญากรรมขึ้นได้อย่างทันที่ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อสังคมมากกว่า เพราะสามารถลดระยะเวลาและความยุ่งยาก ชับซ้อนในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมของคู่กรณี ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชน ลดการทุจริตของพนักงานสอบสวน และลดงบประมาณของภาครัฐ โดยกระบวนการที่จะทำให้เกิดความสมานฉันท์นั้น ต้องเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดความสมานฉันท์และทำให้เกิดการฟื้นฟู โดยมีหลักการว่าควรเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นทางการให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาพบกันในบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดความปรองดอง และส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดได้สำนึกผิด และได้ชดใช้ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ผลลัพธ์ที่จะก่อให้เกิดความสมานฉันท์ ถือเป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งผลลัพธ์ที่จะได้จากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์คือการแสดงความสำนึกผิด การยินยอมที่จะปรับพฤติกรรม และการเยียวยาชดใช้ที่ผู้กระทำผิดพร้อมที่จะชดใช้ให้กับผู้เสียหายซึ่งมิใช่เฉพาะเรื่องเงินเท่านั้น แต่อาจเป็นการบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะหรืออื่นๆ แล้วแต่กรณีในทางปฏิบัติประเทศต่างๆทั่วโลก

กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวนนี้ ย่อมอาจจะยังคงความเคียดแค้น หรือไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา และมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ในทุกขั้นตอนตั้งแต่การจับ การควบคุม การขัง การปล่อยชั่วคราว การแจ้งข้อหา และการสอบปากคำผู้ต้องหา การควบคุมในการใช้มาตรการบังคับของรัฐต่อผู้ถูกกล่าวหา ในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิด และตามกฎหมายการควบคุมตัวเริ่มเมื่อผู้ถูกจับมาถึงที่ทำการ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ วิธีการควบคุมตัวผู้ถูกจับตามกฎหมายห้ามใช้วิธีควบคุมเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อมิให้หลบหนี อันเป็นการแสดงถึงการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ชื่อเสียงของผู้ถูกกล่าวหา โดยวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานตำรวจที่จับและควบคุมผู้ต้องหาให้ได้รับความอับอาย เช่น เอาโซ่ล่ามมือ

ผู้ถูกจับหลายคน โขงติดกัน โดยไม่มีเหตุหลบหนี การใส่กุญแจมือผู้ถูกกล่าวหาเพื่อให้ได้รับความอับอาย นอกจากนี้เกี่ยวกับระยะเวลาที่จะควบคุมผู้ถูกจับ กฎหมายได้กำหนดระยะเวลาในการควบคุมเพื่อคุ้มครองเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา โดยกำหนดว่าห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกกล่าวหาไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี และจะควบคุมผู้ถูกกล่าวหาไว้เกินกำหนดเวลา ดังบัญญัติไว้ในกฎหมายไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 การควบคุมผู้ต้องหาระหว่างดำเนินคดีโดยหลักแล้วมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปโดยเรียบร้อย เพื่อประกันการบังคับโทษ และประกันการหลบหนีของผู้ต้องหา

โดยกระบวนการไต่ถามคดีอาญาในชั้นสอบสวนของประเทศไทยเกิดจากปริมาณคดีอาญาที่เกิดขึ้นมีจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดสภาพปัญหาความแออัดในเรือนจำ โดยปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวเป็นปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไขเพื่อหาแนวทาง กำหนดรูปแบบ และมาตรการไม่ให้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในชั้นอัยการและศาล เพราะในปัจจุบันการลงโทษผู้กระทำความผิดมิใช่แต่เพียงการลงโทษเพื่อการแก้แค้นและจะเกิดผลดีเสมอไป เพื่อเป็นการลดปริมาณคดีเล็กน้อยหรือคดีที่ผู้กระทำความผิดไม่สมควรรับโทษจำคุก เพราะจะส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคมทำให้เกิดรอยมลทิน เสมือนเป็นตราบาปทางสังคม ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการกระบวนการยุติธรรมของไทยควรจะนำแนวคิดหลักของกระบวนการยุติธรรมทางเลือกมาเป็นหนึ่งในหลักการที่สำคัญต่อการไต่ถามคดีข้อพิพาทของพนักงานสอบสวนด้วย ดังนั้นพนักงานสอบสวนในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเมื่อคดีอาญาเกิดขึ้น และมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างใกล้ชิด พนักงานสอบสวนมีบทบาทที่สำคัญเนื่องจากสามารถยุติข้อพิพาทในชั้นสอบสวนโดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยเป็นคนกลางหรือคณะกรรมการเข้ามาเป็นผู้ทำการไต่ถามคดี โดยมีผลดีมากกว่าผลเสีย คือลดการนำคดีขึ้นสู่ศาล ประหยัดเวลาและงบประมาณภาครัฐ ทำให้ผู้เสียหายได้รับโอกาสในการเยียวยาโดยเร็วและหากสามารถตกลงกันได้ชั้นสอบสวน ถือเป็นผลดีต่อตัวผู้กระทำความผิดที่ไม่ต้องมีประวัติการต้องหาคดีติดตัว ทำให้ทุกฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ควรมีประชาชนผู้มาทำหน้าที่ไต่ถามคดีแต่งตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะแยกจากพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ เพราะพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการสอบสวน สืบหาพยานหลักฐาน รวมถึงการใช้มาตรการบังคับ การจับ ควบคุม และปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาให้พนักงานสอบสวนใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบได้ หากมีประชาชนในชุมชนเข้ามาเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ในการไต่ถามคดีข้อพิพาทของพนักงานสอบสวนก็จะทำให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เห็นได้ว่าบทบาทของพนักงานสอบสวนในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ทำหน้าที่พิทักษ์รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้อยู่อย่างสันติ และบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน มีหน้าที่ปราบปรามผู้กระทำความผิดมาลงโทษและสอบสวนคดีอาญาต่างๆที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ กระบวนการสอบสวนคดีต่างๆ ของพนักงานสอบสวนต้องดำเนินการทางคดีด้วยความยุติธรรม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน เมื่อการสอบสวนเป็นต้นสายของกระบวนการยุติธรรม พนักงานสอบสวนจึงเป็นองค์กรหนึ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก การที่พนักงานสอบสวนซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเริ่มดำเนินคดีอาญาและมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐาน โดยใช้มาตรการบังคับทางกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การสอบสวนจึงเป็นขั้นตอนสำคัญในการกำหนดข้อหา การวางรูปคดี และการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ซึ่งพนักงานสอบสวนเปรียบเสมือนด่านแรกของกระบวนการยุติธรรม คือในชั้นพนักงานสอบสวนการกระทำความผิดหรือข้อพิพาทที่พนักงานสอบสวนได้รับแจ้งหรือได้รับคำร้องทุกข์ไว้ มีหลายประเภทอาจแบ่งได้ดังนี้ คดีที่กระทำโดยเจตนา คดีที่กระทำโดยประมาท คดีที่มีอัตราโทษเล็กน้อย (ลหุโทษ) คดีที่มีโทษสูง คดีความผิดอันยอมความได้ คดีอาญาแผ่นดินยอมความไม่ได้ เป็นต้น หากแยกแยะลักษณะของคดีแต่ละประเภทดังกล่าว บางครั้งผู้กระทำความผิดอาจจะไม่ใช่อาชญากรโดยสันดานโดยกระทำผิดไปโดยมิได้มีเจตนา เช่น เกิดอารมณ์ชั่ววูบ การบันดาลโทสะ การขาดความยับยั้งคิด การถูกขู่ข่ม ความประมาทเลินเล่อ ความยากจน หรือกระทำเพราะถูกบีบบังคับทางจิตใจ ผู้กระทำผิดบางคนหากได้รับการอบรมให้ความรู้หรือช่วยเหลือ อาจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสามารถแก้ไขฟื้นฟูให้เป็นคนดีได้โดยไม่ต้องนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักก็ได้

ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมทางเลือกซึ่งถือเป็นต้นทางของกระบวนการยุติธรรม จึงมีความสำคัญมากต่อการอำนวยความยุติธรรมในชั้นต่อไป หากบทบาทของพนักงานสอบสวนมุ่งแต่การดำเนินคดีทางกฎหมายโดยตั้งข้อหาไว้ก่อนหรือมุ่งเน้นแบบที่เป็นทางการมากเกินไป จนกลายเป็นการสะสมปัญหา มาเป็นระยะเวลายาวนาน ล้วนก่อให้เกิดคำถามและข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องความยุติธรรม การอำนวยความยุติธรรม และการเข้าถึงสิทธิในความยุติธรรมเกี่ยวกับการดำเนินคดีในระบบงานยุติธรรมมากยิ่งขึ้น แม้จะได้มีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน พ.ศ. มานานแล้วจนกระทั่งปัจจุบันพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ตกไป แต่ในปัจจุบันนี้ได้มีความพยายามล่าสุด คือการนำร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ.

และร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. ซึ่งเป็นการนำแนวคิดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญา ในชั้นสอบสวนของร่างแรกไปบรรจุรวมไว้ในร่างที่สอง ซึ่งมีเรื่องของการชะลอการฟ้องในชั้นอัยการ รวมอยู่ด้วยเท่านั้น และยังคงค้างพิจารณาอยู่ในชั้นพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) โดยกระบวนการยุติธรรมทางเลือกถือเป็นแนวทางที่สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ เช่น การลดบทบาทของพนักงานสอบสวนและเพิ่มบทบาทของชุมชน หรือการลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่ระบบยุติธรรมที่เป็นทางการได้ ดังนั้นจึงสามารถที่จะพัฒนารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และการประนอมข้อพิพาททางอาญา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอำนาจของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาของพนักงานสอบสวน
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีอาญาของพนักงานสอบสวน
4. เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวน

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญา ไม่สามารถตรวจสอบอำนาจการใช้ดุลยพินิจได้ หากมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวน ในการใช้ดุลยพินิจการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีอาญาย่อมเป็นการป้องกันการใช้อำนาจดุลยพินิจโดยมิชอบของพนักงานสอบสวนได้

1.4 วิธีดำเนินการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าโดยใช้วิธีศึกษาการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสาร และวารสารกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดให้มีการตรวจสอบดุลยพินิจการไต่ถามข้อพิพาทของพนักงานสอบสวน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาร่างพระราชบัญญัติมาตรการแทนการฟ้องคดีอาญา พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติชะลอการฟ้อง พ.ศ. ตลอดจนศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับบทบัญญัติทางกฎหมายต่างๆ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายของต่างประเทศกับหลักกฎหมายของประเทศไทยแล้วนำมาวิเคราะห์ สรุปผล เสนอแนะแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหานี้

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาภายใต้ขอบเขตของทฤษฎี หลักเกณฑ์ และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการจัดให้มีการตรวจสอบดุลยพินิจการไต่ถามข้อพิพาทของพนักงานสอบสวน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยศึกษาเปรียบเทียบกับหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไต่ถามข้อพิพาทของประเทศไทยกับหลักกฎหมายของต่างประเทศซึ่งใช้เป็นหลักสากลตลอดจนศึกษาคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางเลือก และการประนีประนอมข้อพิพาททางอาญา
2. เพื่อทราบผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอำนาจของการไต่ถามข้อพิพาทคดีอาญาของพนักงานสอบสวน
3. เพื่อทราบถึงแนวทางการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจการไต่ถามข้อพิพาทคดีอาญาของพนักงานสอบสวน

4. เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทย
เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวน